

eget Parti. Jeg mener ingenlunde, at vi have Patent paa den eneste rette Opfattelse, og jeg vil gerne høre andres Meninger, men jeg er ikke blind for, at af Standsinteresser finder man meget. saa snart der er Tale om Krav til Samfundet eller Staten og ogsaa en beklagelig Mangel paa social Forstaaelse. Det synes, som om man ser paa Arbejdsløsheden, — den mørkeste Skygge, der kastes fra det bestaaende Samfund, just som dets egen Sol er ved at synke ned i Horisonten og gør Skyggerne lange — paa samme Maade, som Strudsen ser paa sin Fjende. Den lukker Øjnene og tror, at der ingen Fare er. Men Arbejdsløsheden vokser midt imellem os, den snarere tager til end tager af, den bliver større, efterhaanden som det bestaaende Frikonkurrence-System faar Lov til at udvikle sig. Det kan ogsaa være, at man ikke ret ser, at der er en betydelig Forskel paa den gamle Form for Produktionen, som den bl. a. træder en i Møde i Bondebruget, og den, der gør sig gældende i den moderne Industri. Sagen er nemlig saaledes, at inden for den gamle Produktionsform producerer man for sig selv til sit eget Vel, og hvad man tjener ved sin egen Flid og Anstrengelse, er ens eget. Jo mere Flid, jo mere Udholdenhed, des mere Værdi, og des bedre kan man nyde sit Arbejdes Frugt. Det burde være lige saa for Industriens Lønarbejdere. Men jo mere Lønarbejderen arbejder, des mere gavner han andre og netop ikke sig selv og sine Kaldsfæller. Konkurrencen har en Tendens til at mindske hans Løn og øge hans Slid. Han kan slide haardt, og han erfarer deraf ingenlunde, at Velstanden stiger for ham selv, han erfarer snarere, at denne store Fare, man kalder Arbejdsløshed, lister sig hurtigere ind paa ham og hans Kaldsfæller. Det er denne Udvikling fra Konkurrencens og Maskinernes Aarhundrede, som gik, og hvis Aand fremdeles fortsættes, der har skabt Arbejdsløsheden, og, mine Herrer, vi blive virkelig nødsagede til at erkende, at hvor meget man end vil tale om de enkeltes Svagheder og Fejl og Mangel paa Spareevne, ere vi alle Børn af en Tid, som ingen Anvisning giver paa, hvorledes den enkelte i Uafhængighed skal klare sig. Men et er givet, Arbejderklassen ønsker intet hellere end at arbejde sig ud af et Uføre, i hvilket ogsaa andre end Arbejderne komme, fordi Overproduktionen og Arbejdsløsheden rammer viden om og gør Livet byrdefuldere og byrdefuldere for en Mængde Mennesker.

Det synes, som om vi ere for mange, og alligevel er Mængden af Varer og Gods vokset stærkere end Mængden af Mennesker. Til Trods for dette sidste Faktum frygte vi for den bitre Nød, for Mangel paa Brød. Det er denne Kapitalismens Stormflod, som vælter over alle Samfund, og Arbejderne kunne bygge Diger i Form af Fagforeninger, der findes dog intet Dige, det være nok saa højt, uden at Stormfloden kan slaa over det og begrave mange Aars Værdier, og da staar Arbejderen hjælpeløs, da har han Krav paa at komme til Staten og sige: Du kalder dig demokratisk, og Demokrati forpligter, og vi have kæmpet saa godt som nogen for at opnaa Retten til at være Herre i vort eget Hus, din Opgave maa da være ikke alene at sikre os Retten til at være Herre i vort eget Hus, men ogsaa at fordele Byrderne nogenlunde lige, saa at de hjælpeløse virkelig kunne hjælpes. Der var forleden Venstremænd, som i dette Ting anbefalede os en Folkeforsikring, en ny Form for Selvhjælp, og jeg skal gentage, hvad jeg sagde før, at jeg vilde ønske, vi kunde hjælpe os selv under alle Livets Forhold, men det viser sig jo, at jo mere Menneskesamfundene vokse sig store, des mere bliver den enkelte afhængig af andre, og det kan ikke nytte at opstille denne Teori om Selvhjælp. Naar man kræver, at vi skulle hjælpe os selv ved Folkeforsikring og paa anden Maade, siger jeg: Det gaar jeg med til, men saa kræver jeg, at Samfundet skal sikre os Retten til Arbejde. Vi skulle hjælpe os selv til Sygehjælp, til Alderdomsforsørgelse, til gode Bøger — vi ville ikke leve som Barbarer — til de Fornøjelser og Adspredelser, som Mennesket trænger til, det gøre vi gerne, men det hjælper ikke, I kræve det af os, før I have sikret os Retten til Arbejde. Det er snart mere end et halvt Hundrede Aar, siden Teorien om Retten til Arbejde diskuteredes. Det var i Midten af forrige Aarhundrede i Frankrig, at Socialister saavel som andre opstillede det Problem, om hvilket man har kredset siden uden at kunne løse det. Og hvorfor? Fordi man, ganske simpelt, under de bestaaende Samfundsforhold er ude af Stand til at sikre Arbejderne Retten til Arbejde. Men naar man ikke kan det, bliver det Statens Pligt at hjælpe de smaa og fortrykte. Det var endda ikke nok, at man sikrede os Retten til Arbejde, thi vi vilde forlange, at vi ogsaa fik Ret til ikke at arbejde under en vis Minimal-